

Projet de Rapport Annuel de la Commission de Surveillance
de Saint-Gilles
Année : 2020

A : Les membres de la Commission de Surveillance
Cc : Le Secrétariat central du CCSP

I. La Commission de Surveillance

2019

1. BARDOUX Christiane (médecin)
 2. BAUDRIHAYE-GERARD Laure (juriste)
 3. BURGHELLE-VERNET Alix (juriste)
 4. DELAUNOIS Pascal
 5. DRIESEN Caroline (juriste)
 6. JACOBSEN Claudia (juriste)
 7. LAMBERT Marie-Laurence (médecin)
 8. LEMOINE Mathieu
 9. LEROIJ Chedia: **Vice-Présidente**
 10. MATHEESEN Saskia (juriste)
 11. ROOSEN Liesbeth (juriste)
 12. VAN EECKHOUT Dirk
 13. VAN HAUWERMEIREN Remco
 14. VAN SCHANDEVIJL Hugo
 15. VANQUEKELBERGHE Clara: **Présidente**
 16. VASSEUR ROELS Andres
 17. WERY Xavier
 18. x
- DE CALLATAY Marguerite (juriste): **Secrétaire ad interim**

in 2020 vervoegde volgende leden de commissie (benoemingen waren pas afgerond 2021):

1. COLIN Thibaut (jurist)
2. DE WACHTER Lisa
3. FOUREZ Graziella
4. ISTAS Hervé (jurist)
5. NEVE John

6. SLUIJS Naomi
7. VAN DYCK Sam
8. VAN DEN BRANDE Jan
9. d'ASPREMONT LYNDEN Geoffroy: **Secretaris**

Volgende mensen verlieten de commissie van Sint-Gillis eind 2019 en in de loop van 2020:

1. DE CALLATAY Marguerite (secretaris)
2. DRIESEN Caroline (juriste)
3. LEMOINE Mathieu
4. ROOSEN Liesbeth (juriste)
5. VAN DEN BRANDE Jan
6. VAN EECKHOUT Dirk
7. VAN SCHANDEVIJL Hugo
8. VASSEUR ROELS Andres

a. Composition

Eind 2020 bestaat de commissie uit volgende leden:

1. BARDOUX Christiane (arts)
2. BAUDRIHAYE-GERARD Laure (juriste): **Voorzitter klachtencommissie**
3. BURGHELLE-VERNET Alix (juriste)
4. COLIN Thibaut (jurist)
5. DELAUNOIS Pascal: **lid klachtencommissie**
6. DE WACHTER Lisa
7. FOUREZ Graziella
8. ISTAS Hervé (jurist)
9. JACOBSEN Claudia (juriste): **lid klachtencommissie**
10. LAMBERT Marie-Laurence (arts)
11. LEROIJ Chedia: **Vice-Voorzitter**
12. MATHEESEN Saskia (juriste)
13. NEVE John
14. SLUIJS Naomi
15. VAN DYCK Sam
16. VAN HAUWERMEIREN Remco
17. VANQUEKELBERGHE Clara: **Voorzitter**

18. WERY Xavier

19. d'ASPREMONT LYNDEN Geoffroy: **Secretaris**

b. Fonctionnement

Maandelijks overleg commissie:

Fysiek overleg	Overleg via online tools
6/1/2020	7/04/2020
10/02/2020	21/04/2020
3/03/2020	5/05/2020
6/10/2020	3/06/2020
	7/07/2020
	4/08/2020
	1/09/2020
	3/11/2020
	1/12/2020

Maandpermanentie:

Maand	Maandcommissaris	Aantal bezoeken
Januari 2020	Christiane Bardoux Pascal Delanois	11
Februari 2020	Clara Vanquekelberghe Alix Burghelle- Vernet	10
Maart 2020	Chedia Leroij Laure Braudrihay-Gerard	3
April 2020	Remco Van Hauwermeiren Marie-Laurence Lambert	2
Mei 2020	Alix Burghelle-Vernet Caroline Driesen	9
Juni 2020	Remco Van Hauwermeiren Xavier Wery	8
Juli 2020	Chedia Leroij Laure Braudrihay-Gerard Marie-Laurence Lambert	7
Augustus 2020	Saskia Matheeusen Xavier Wery	5
September 2020	Jan Van Den Brande Chedia Leroij Laure Braudrihay-Gerard Marie-Laurence Lambert Clara Vanquekelberghe	6

Oktober 2020	Alix Burghelle-Vernet Lisa De Wachter	8
November 2020	Marie-Laurence Lambert Christiane Bardoux	7
December 2020	Naomi Sluijs Thibaut Colin	8

Naast deze bezoeken in het kader van de maandpermanentie vonden ook andere bezoeken plaats met als doel informatievergaring, niet-casusgerichte 'onderzoeken' door de commissie, expertise die werd ingeroepen van de artsen van de commissie, etc. In juli 2020 werd door Clara en Xavier extra aandacht besteed aan de annexe en werd elke persoon in deze afdeling gezien.

Directievergaderingen vonden plaats op:

Fysiek overleg	Telefonische vergaderingen wegens coronacrisis
16/01/2020	19/03/2020
13/02/2020	27/03/2020
12/06/2020	3/04/2020
29/07/2020	10/04/2020
08/09/2020	17/04/2020
22/10/2020	24/04/2020
26/11/2020	5/05/2020
14/12/2020	22/05/2020

De voorzitter merkt op dat ieder lid een positieve bijdrage wenst te bieden aan de werkzaamheden van de commissie.

We stelden doorheen het eerste werkingsjaar vast dat enkele personen het moeilijk hadden met de gevangeniscontext, de verwachtingen die er zijn t.a.v. de commissie van toezicht vanuit verschillende hoeken, de combinatie werk-privé-commissie van toezicht, de beperkte achtergrond/kennis van het penitentiaire recht, etc. Dit kwam tot uiting in de aanwezigheid van de leden, de reacties op vragen, etc. Enkele leden besloten de commissie te verlaten en bij de nieuwe rekrutering hebben we ervoor gekozen om personen met een zekere expertise/ervaring van het gevangenislandschap en/of penitentiaire recht aan te werven.

De voorzitter vroeg ook de CTRG om bijstand bij benoemingen (mee selecteren) en het uittekenen van een opleiding die voldoet aan de noden van de commissie.

We hebben doorheen het jaar ook gezocht naar eigen werkprocessen: back office van de commissie, goede communicatielijnen, etc.

c. **Traitement des demandes des personnes détenues / Médiation**

De manière générale, la Commission de surveillance (ci-après CDS) est saisie des plaintes et questions de détenus via des rapports déposés dans la boîte aux lettres attribuée à la CDS se trouvant dans chaque aile de la prison.

Il arrive également que les commissaires du mois soient interpellés directement par des détenus ou des membres du personnels lors de leur visite.

La CDS reçoit également des plaintes d'anciens détenus via l'adresse mail de la CDS. Het e-mailadres van de commissie wordt ook gebruikt door familieleden, vertrouwenspersonen van de gedetineerde, advocaten, enz. Enfin, il arrive que le Conseil central de surveillance pénitentiaire (ci-après "le CCSP") reçoive des plaintes de membres de la famille de détenus. Ces plaintes sont directement transmises à la CDS via l'adresse e-mail. Eveneens ontvingen we vragen en/of bedenkingen van gedetineerden, familie of advocaten via de ombudsman. Al deze vragen van familie en externen zijn ofwel casus specifiek ofwel over de gevangeniscontext, problematiek. Dit jaar kregen we ook heel wat vragen over de moeilijke situatie in de gevangenis tijdens de coronacrisis.

Lorsque le membre de la CDS reçoit une question/plainte, il rencontre le détenu en cellule ou dans un local prévu à cet effet. En fonction de la plainte, le membre de la CDS va trouver le service concerné (SPS, comptabilité, médecins etc.), interpelle le chef quartier ou la direction. Pour les détenus se trouvant en cellule de punition, le membre de la CDS va d'initiative les rencontrer puisqu'il n'y a pas de boîtes aux lettres dans les cellules de punition.

d. La Commission en chiffres

a. Nombre de réunions mensuelles

De commissie zit maandelijks 1x samen. Tijdens de eerste weken van de coronacrisis kwam de commissie extra samen om de situatie in de gevangenis op te volgen en onze werkzaamheden te bespreken. In totaal kwam de commissie in 2020 13 keer samen.

b. Présence des membres aux réunions mensuelles

Date de la réunion	Nombre de membres présents
6/1/2020	10
10/02/2020	10
3/03/2020	9
7/04/2020	14
21/04/2020	13
5/05/2020	12
3/06/2020	11
7/07/2020	11
4/08/2020	? (De secretaris verloor haar nota's)
1/09/2020	10
6/10/2020	13
3/11/2020	18
1/12/2020	18

c. Nombre de visites réalisées

In het kader van de maandelijks permanenties werden 84 bezoeken uitgevoerd. Sommige commissieleden voerden de bezoeken met 2 uit. Deze werden niet dubbel geteld. Daarnaast gingen de commissieleden naar de gevangenis voor opvolging van bepaalde thematieken

(annexe, strafcellen, medische dossiers, etc.). Alles samen voerden we meer dan 100 bezoeken aan de gevangenis.

d. Nombre de demandes reçues

	Aanmeldingen van situaties, vragen, klachten via rapportbriefjes	Vragen in opvolgingsfiches (rapportbriefjes, mails, in de vleugel)
Januari	42	10
Februari	52 (68 vragen)	18
Maart	32	7
April	53 (deel nog van maart door lockdown)	7
Mei		
Juni	56	3
Juli	79	7
Augustus	38	5
September	43	
Oktober	82	9
November	27	4
December	Info onvolledig	

e. Nombre de médiations réalisées

Er werd geen bemiddeling uitgevoerd zoals voorgeschreven in de wet. Zie hierboven voor werking van de commissie waarbij ook een vorm van bemiddeling aan te pas kwam.

II. L'établissement pénitentiaire concerné – Prison de Saint-Gilles

a. Fonctionnement

De gevangenis van Sint-Gillis is een arresthuis. Deze gevangenis is voornamelijk voorbehouden voor mensen in voorarrest. Toch zijn er ook enkele veroordeelden gehuisvest in deze gevangenis. Er zijn 5 vleugels voor gedetineerden voorzien. Ook is een medisch centrum en een psychiatrische annexe opgericht binnen de muren.

b. Événements marquants / principaux changements dans l'établissement

Regime

De voornaamste veranderingen voor het arresthuis in 2020 zijn uiteraard gelinkt aan de COVID-19 crisis. De maatregelen die werden ingevoerd om de verspreiding van het virus te beperken hadden een zeer sterke invloed op de werking van en in de gevangenis. Zowel voor de gedetineerden, hun bezoekers en advocaten, het personeel en de directie, externe diensten, als de commissie was de impact groot.

Het regime zoals gekend in Sint-Gillis werd teruggeschroefd telkens de situatie dit vereiste (geen of beperkt bezoek, videobezoek werd opgestart, beperkte activiteiten, ...).

Werken

Er werden in 2020 verschillende werken uitgevoerd. De cellen werden voorzien van een scheiding voor het sanitair (lavabo en toilet), zodat celgenoten over iets meer privacy beschikken en deze cellen ook officieel als tweepersoonscellen gebruikt kunnen worden. Daarnaast werden de cellen van een eigen telefoon voorzien.

Aangezien de gevangenis van Sint-Gillis een oude gebouw is, werden ook heel wat herstellingen doorheen het jaar uitgevoerd.

We krijgen als commissie regelmatig klachten over de staat van de cellen (kapotte ramen, slecht functionerende elektriciteit, onbruikbare alarmknop, kapot meubilair, slechte staat van sanitair, etc.).

Stakingen

Tijdens de maand januari werd enkele dagen gestaakt. Dit in de periode van 23 tot en met 31 januari. De commissie deed volgende vaststellingen:

- Geen bezoek of toegang tot externe diensten
- PSD kan de gedetineerden niet zien
- Geen fitness
- Quand c'est possible les gardiens organisent un jour sur deux les douches et le téléphone et un jour sur deux le préau. Certains jours les détenus sont donc 24/24 h en cellule.
- La police de Saint Gilles est présente mais ne prend aucune initiative, ce n'est pas son rôle, elle renforce la sécurité.
- La protection civile contribue à la distribution des repas.
- Aucun transfert n'est organisé pendant la grève, les demandes de détenus pour changer de cellule pour cohabitation difficile ne sont pas prises en compte. S'en suit frustration et donc un risque de révolte et de violence. Nous avons consulté le registre des incidents, nous n'avons pas constaté une augmentation du nombre d'incidents pendant la grève.
- Pendant la grève les entretiens avec les détenus se déroulent par la vitre sur la porte.
- Peu de billets de rapport dans les boîtes pendant la grève. Du 1 au 23 janvier : 39 billets du 23 au 31 : 4 billets.
- Vanuit 2 verschillende cellen ontvingen we de melding dat zij tijdens de etensbedeling werden vergeten.

Durant le mois de septembre et d'octobre 2020, il y a eu plusieurs grèves. Cette situation a occasionné de lourdes restrictions au niveau de l'accès aux douches et au préau pour les détenus.

À titre d'exemple:

- Entre le 17 septembre et le 27 septembre, un détenu nous rapporte qu'il a eu une seule douche.
- Entre le 5 octobre et le 15 octobre, ce même détenu n'a eu droit qu'à une douche.

- Du 21 au 24 septembre, les détenus n'ont pas eu droit au préau et sont donc restés 24h sur 24 dans leur cellule.
- Le 28 septembre, les détenus n'ont pas pu sortir.
- Le 2, 6, 7, 8, et 9, les préaux ont été annulés en raison des grèves.
- Le 10 octobre, les détenus n'ont eu qu'une heure de préau.
- Du 11 au 16 octobre, les préaux ont été supprimés.

La grève empêche également les détenus de pouvoir correspondre. Les agents ne relèvent pas les courriers lors des grèves. Cette situation peut être très problématique lorsque les courriers doivent être reçus par leur destinataire avant une certaine date.

Certaines visites ont dû être supprimées en raison de la grève. Certaines visites virtuelles n'ont pas pu avoir lieu. Les détenus se plaignent de n'être avertis de la suppression que le jour même.

Les grèves du personnel limitent également l'accès au travail des détenus. Certains détenus ne peuvent plus travailler en raison des grèves et cela occasionne une perte de "revenus" qui est extrêmement problématique lorsqu'on sait que le travail est parfois la seule source de revenus des détenus.

Zelfdodingen

Durant l'année 2020, la CDS a eu connaissance de plusieurs tentatives de suicide de détenus pour différentes raisons (manque de communication, difficultés d'adaptation, raisons personnelles etc.). Ces tentatives ont pu être évitées grâce à la présence d'un co-détenu ou grâce à la réaction du personnel pénitentiaire.

Les détenus qui ont déjà tenté de se suicider sont suivis de près par la direction et font l'objet d'une surveillance particulière. Depuis la crise sanitaire, les tentatives de suicide sont en hausse à la prison de Saint-Gilles. Bien qu'il ne soit pas établi que ces tentatives soient en lien direct avec la crise sanitaire et les restrictions prises dans ce contexte, il est indéniable que la situation actuelle et l'absence de contacts humains s'ajoutent à la détresse déjà existante chez un certain nombre de détenus.

Enkele personen beroofden zich van het leven (zie ook sectie zelfdoding).

La CDS recommande que les agents et les détenus qui sont témoins de ce type d'incident et qui le souhaitent, soient suivi de manière rapide et effective. Il paraît nécessaire également de permettre aux détenus qui en expriment le souhait, de pouvoir être vu rapidement par un psychologue.

A. L'établissement pénitentiaire en chiffres

a. Population pénitentiaire (mois par mois)

- *Capacité théorique: 930 – in de praktijk maximaal 840.*
- *n° de condamnés ;*
- *n° de prévenus ;*
- *n° interné.es,*

- *Gemiddelde bevolking per maand in 2020*
 - *Januari: 844 (13 metingen)*
 - *Februari : 862 (9 metingen)*
 - *Maart: 825 (5 metingen)*
 - *April: 707 (5 metingen)*
 - *Mei: 628 (8 metingen)*
 - *Juni: 787 (7 metingen)*
 - *Juli: 795 (4 metingen)*
 - *Augustus: 817 (5 metingen)*
 - *September: 855,5 (2 metingen)*
 - *Oktober: 857 (7 metingen)*
 - *November: 873 (5 metingen)*
 - *December : 836 (4 metingen)*

- *distinction hommes - femmes - 'X' – bébés*

Het arresthuis in Sint Gillis huisvest geen vrouwen of kinderen. In theorie zijn er enkel mannen gedetineerd. Er worden geen cijfers bijgehouden over transgender of non-binaire gedetineerden.

b. Nombre de membres de personnel (mois par mois)

/

III. La surveillance

- a. Mettre en évidence un thème / un sujet qui a été plus particulièrement suivi et contrôlé*
- *Strafcellen/cachot*

La visite aux cachots nécessite qu'un gardien de l'aile B nous accompagne. De strafcellen ligt achteraan vleugel B. We moeten hiervoor 3 deuren door alvorens we deze bereiken. Er is geen permanente beampte aanwezig in de strafcellen. Aansluitend bij de strafcellen liggen ook de ruimtes voor de individuele wandeling.

En raison des grèves et en conséquence du manque d'effectif, nous nous trouvons confronté à des refus des gardiens de nous accompagner.

Nous avons également constaté une pratique assez fréquente qui consiste à placer au cachot les détenus qui refuseraient leur transfert. Bij de bezoeken van de strafcellen of het opvragen van het register viel het de commissie op dat er toch regelmatig personen werden opgesloten in de strafcellen die in de psychiatrische annexe verblijven.

Als commissie vinden we het belangrijk op regelmatige basis de strafcellen te bezoeken aangezien deze achteraan een vleugel liggen, uit de passage. De alarmlichten werken niet allemaal. We hadden tijdens onze bezoeken niet enkel oog voor de persoon, maar vroegen ook of deze dagelijks gelucht werden, zich konden wassen, literatuur hadden, etc. Dit zijn

zaken die niet steeds worden gegeven. In samenspraak met de directie werd extra keuze voorzien voor literatuur en werd het reglement (wat een gedetineerde mag hebben/vragen) uitgehangen in de strafcel.

○ *Annexe*

Op de annexe ontvangen we naast klachten van de bewoners ook meldingen van het personeel. Ze geven aan dat het niet gemakkelijk werken is met de middelen en capaciteit en het ook een bepaalde expertise vraagt.

Uurrooster psychiater geraadpleegd in februari 2020 :

- Dinsdag van 9 tot 19u: 2 psychiaters
- Woensdag van 9 tot 17u30: 1 psychiater
- Donderdag van 15 tot 19u: 1 psychiater
- Vrijdag van 9 tot 17u: 1 psychiater

In de zomer werd er een apart bezoek uitgevoerd door commissieleden en werd elke persoon in de annexe bezocht. Niet alle personen wilden in gesprek gaan met de commissie maar de meerderheid wel. Het personeel omringde ons tijdens onze gesprekken waardoor de vertrouwelijkheid niet gegarandeerd kon worden. Doel was vooral om elke persoon in te lichten over de werking van de commissie, de 'sfeer op te snuiven', zelf de staat van de annexe te kunnen observeren, etc.

Fin 2020 le personnel et l'équipe soins nous a fait part de plusieurs inquiétudes quant au fait que l'annexe devrait être transformée à l'avenir en établissement de défense sociale. Il nous a rappelé que l'objectif d'un établissement de défense sociale était d'avoir une prise en charge d'un patient dans sa globalité et en dehors d'un univers carcéral et punitif. Or la caractéristique de l'annexe psychiatrique de Saint-Gilles est justement qu'elle se trouve au sein de la prison avec toutes les contraintes du milieu carcéral : pas d'activités, pas de jardin, cellules, etc. Le risque également selon lui est que les autres établissements de défense sociale envoient tous les cas les plus difficiles justement en raison de l'aspect sécuritaire de Saint-Gilles.

Ils nous ont fait part du manque d'effectif et du fait que les psychiatres étaient absents du samedi au lundi.

b. Relever les situations problématiques mais également les bonnes pratiques qui auraient pu être constatées

Suite à nos diverses interpellations, le règlement relatif aux cellules de punitions et aux droits des détenus mis au cachot se trouve désormais à l'intérieur même des cellules. Le règlement est donc accessible aux détenus se trouvant au cachot. Néanmoins, il est rédigé uniquement en français et en néerlandais ce qui le rend inaccessible aux détenus ne parlant aucune de ces deux langues.

Les détenus ont en principe le droit de lire au cachot. Néanmoins, la CDS a constaté que les lectures disponibles sont peu nombreuses et que leur contenu est relativement

pauvre. Un carton rempli de livres avait pourtant été déposé par la CDS. Cette boîte a cependant disparue.

A plusieurs reprises la CDS a demandé la mise en place d'une bibliothèque dédiée aux cellules de punition. A l'heure actuelle, rien n'est prévu. Un accord semble cependant avoir été trouvé avec la bibliothèque de la prison pour que des livres de la bibliothèque soient mis à disposition des détenus qui en font la demande.

La CDS recommande que les personnes placées en cellule de punition puissent accéder à une bibliothèque prévue à cet effet et puissent avoir accès à des livres écrits, dans les mesures du possible dans une langue qu'ils puissent lire et dont le contenu est varié et intéressant.

De annexe vergt een continue aandacht van de commissie. Een actievere benadering is hierbij nodig.

c. Préciser les recommandations qui ont été adressées par la CDS à la direction locale

Il a été demandé à la direction de mettre à l'intérieur des cellules de punitions les règles et droits relatifs au placement en cellule de punition.

La CDS a également interpellé la direction au sujet du peu de livres et de revues accessibles aux détenus lors de leur placement en cellule de punition.

De commissie is van mening dat ook een goede opvolging vanuit het gevangeniswezen noodzakelijk is. Het publiek op de annexe is divers en heeft specifieke noden die vandaag onvoldoende ingelost worden, ondanks de inspanningen van personeel en directie. Goede opgeleid personeel en voldoende middelen zijn noodzakelijk.

d. Détailler le suivi qui a été accordé à ces recommandations]

A. Les conditions de détention

a. Salubrité et état du bâtiment (cellules, cellules de punition, douches, cuisines, espaces communs, salle de sport, salles de visite, préau, ateliers, etc.)

De meeste klachten betreffen klachten over de staat van de gevangenis, en dit zowel van de cellen als van de gemeenschappelijke ruimtes of het gebouw in het algemeen.

De voorziene inboedel van de cellen laat vaak te wensen over. De meubels (stoelen, tafel, bed, kast/kantinemeubel, ...) zijn regelmatig stuk of aan vervanging toe. Soms is er ook een tekort aan de meubels (bv één stoel in een duo-cel, geen kantinemeubel, ...).

Hygiënische staat:

Doorheen het jaar ontving de commissie meerdere klachten over (en waren commissarissen zelf getuige van) ongedierte in verschillende delen van het gebouw. Aan heel wat ramen nestelen duiven zich, of komen duiven vast te zitten tot ze sterven. In combinatie met hun uitwerpselen zorgt dit voor serieuze geuroverlast in verschillende cellen (vooral in warmere periodes van het jaar).

Daarnaast trekt een opstapeling van afval tussen de verschillende vleugels van de gevangenis heel wat muizen en ratten aan die, ook op klaarlichte dag, rondom en in het gebouw (ook langs de ramen van de cellen) zelf rondlopen. Deze klachten komen jaarlijks terug. Pogingen tot bestrijding van zowel duiven als ratten en muizen door de directie zorgen slechts voor een tijdelijke vermindering van het probleem.

In alle vleugels van het gebouw en in de annex zijn er vochtproblemen, waardoor de commissie op regelmatige basis klachten ontving uit diverse cellen over schimmels aan de muren. Aangezien gedetineerden het merendeel van hun dag op cel doorbrengen, en aangezien heel wat cellen slecht verlucht zijn, vormt dit een medisch risico voor de gedetineerden.

Verschillende malen meldden gedetineerden ons dat ze bij de start van hun detentie, aankwamen in een cel in een onhygiënische staat: vb. uitwerpselen aan de muur, vuil sanitair. Door verschillende gedetineerden werd ons verteld dat bij het aanvragen van kuisproducten om hun cel zelf schoon te maken en te houden, er hun werd gemeld dat er geen schoonmaakmateriaal (schoonmaakmiddel, sponzen, vuilbakken, etc.) beschikbaar was. Maar ook personeelsleden meldden ons dat er een tekort aan schoonmaakproducten was en dat sommige personeelsleden zelf zaken meebrengen. Dit was niet het hele jaar door een probleem.

Materiële staat:

De commissie ontving het hele jaar door klachten over de gebrekkige staat van de cellen en de gemeenschappelijke ruimten. De overgrote meldingen kwamen van gedetineerden, maar ook personeel trok aan de mouw van de commissie. Onder meer volgende zaken werden gemeld:

- Kapotte WC-brillen
- Lekkende WC's
- Kapotte kraan/afwasbak
- Slecht functionerende elektriciteit
- Kapot meubilair
- Tekort aan meubilair (stoelen)
- Kapotte lampen
- Schimmel

Doorheen het jaar ontving de commissie klachten over de ramen in de cellen. In sommige cellen ontbraken ruiten waardoor de gedetineerde nauwelijks bescherming had tegen zon, koude of regen. In andere cellen (vooral in vleugel B) kan men de ramen niet of zeer beperkt

openen, waardoor verluchten van de cel zeer moeilijk is en hittegolven ondragelijk zijn voor heel wat gedetineerden.

Heel wat gedetineerden gaven doorheen het jaar aan dat de hulpknop in hun cel (en/of het waarschuwinglampje daaraan verbonden aan de buitenkant van hun cel) niet werkt. In noodgevallen kunnen deze gedetineerden dan ook niet in contact treden met de bewakers in hun sectie. De meesten lossen dit op door briefjes onder hun celdeur te schuiven of op hun celdeur te kloppen (waarvoor ze vaak berispt en soms gestraft worden).

In de zomermaanden ontvingen we van verschillende personen op de **annexe** meldingen over het gebrek aan lucht, geen waterbedeling tijdens hittegolf, slechte verlichting en de hitte op cel. In gesprekken met personeel vernamen we dat de ramen uit de recreatieruimte waren herbruikt voor cellen. Om de hitte aan te kunnen, werd aan de mensen gezegd dat ze een ventilator moeten kopen, maar dit is niet voor iedereen betaalbaar. Er wordt gevraagd om tijdens een dergelijk periode de luikjes in de deur open te laten, maar dit werd deze zomer geweigerd (in tegenstelling tot vorige zomer). Via de kantine konden gedetineerden en geïnterneerden water kopen, maar niet iedereen heeft hiervoor voldoende financiële middelen. Daarnaast kon er water van de kraan gedronken worden, maar dit was volgens de meldingen niet fris. De nood aan frigo's is in deze dagen nog hoger.

A l'annexe, suite à un incendie dans une cellule (novembre), de sérieux manquements à la sécurité incendie, dont l'absence de détecteurs de fumée, ont été mis en évidence. Un incendie à l'annexe aurait des conséquences catastrophiques.

De **bezoekersruimte** werd in 2020 volledig vernieuwd en geschilderd.

Les cellules de punition: nous avons constaté tout au long de l'année leur état indigne: saleté (les cellules ne sont souvent pas nettoyées entre 2 détenus) il y a des excréments incrustés sur les murs ; dans certaines cellules il y a des néons à remplacer et la lumière est nettement insuffisante dès qu'il fait nuit ; l'odeur est insoutenable car les toilettes ne peuvent être vidées que de l'extérieur ce qui dépend du bon vouloir de l'agent pénitentiaire. Il n'est pas possible de régler convenablement la température et il y fait soit trop chaud (le plus souvent) - les détenus sont en transpiration permanente - soit trop froid. Ces conditions ont été signalées à de multiples reprises à la direction mais aucune amélioration notable ne peut être rapportée. (Si ce n'est de nouveaux matelas pour remplacer les précédents, déchirés et imprégnés d'urine). In december werden, op vraag van de directie, de uitwerpselen van de muren gehaald.

La CDS recommande que les conditions matérielles des cellules de punition soient améliorées et notamment en ce qui concerne la ventilation et l'aération, l'accès à la lumière du jour et la régulation de la température.

La CDS recommande également que les cellules de punition soient équipées d'un point d'eau pour que les détenus aient la possibilité d'assurer un hygiène corporel élémentaire (se brosser les dents, se laver les mains, etc.) et que les chasses soient tirées de manière automatique de manière régulière et non pas uniquement lors des visites des cellules (distribution des repas et/ou médicament, visite de la direction, etc.).

Doorheen de verschillende maanden stelden de maandcommissarissen vast dat het dragen van mondklappers niet steeds gerespecteerd werd door het personeel. Wel zagen we dat er zware straffen werden uitgedeeld aan gedetineerden die hun masker niet correct dragen. De commissie stelde vast dat bij kapotte ruiten deze worden vervangen met de ruiten uit de activiteitenruimten (dit op meerdere vleugels).

b. Cuisine et alimentation

In juni stelden de maandcommissaris vast dat de diener, uitgerust met handschoenen, de pasta verdeelde met de hand en geen gebruik maakte van ander keukenmateriaal. Lors d'un usage non professionnel, les gants peuvent constituer un réel facteur de transmission de germes divers. La commission invite à proscrire cette technique.

c. Vêtements et literie

Verschillende malen doorheen het jaar werd de commissie geïnterpelleerd over het niet verkrijgen van lakens en kussenslopen, kapot beddengoed (met gaten) en afgedragen en/of te grote/kleine kledij. Maar naast het tekort of kapotte beddengoed ontving de commissie ook op regelmatige basis de melding dat het beddengoed en de kledij niet regelmatig gewassen zou worden. Het is moeilijk te achterhalen of alle meldingen gegrond waren. Wel merkten we op dat niet alle gedetineerden op de hoogte waren van de werkwijze. Zo is in elke vleugel er een vaste 'wasdag' en dienen gedetineerden het wasgoed voor de deur te leggen.

Door de maatregelen tegen COVID-19 golden er beperkingen op het binnenbrengen van materiaal in de gevangenis. Dit zorgde in maart en april ook voor onduidelijkheid over hoe en wanneer schone was van gedetineerden kon worden binnengebracht. Dit zorgde o.a. voor problemen bij een gedetineerde die specifieke anti-allergene was nodig hebben. Ondanks duidelijke richtlijnen van de directie bleven enkele agenten weigeren om was toe te laten.

Ook in december kwamen er nog klachten binnen van lakens die tijdens de verplichte quarantaine van gedetineerden niet werden gewassen.

d. Hygiène (ex. douches)

De douches waren vaak een bron van frustratie bij gedetineerden. Volgende meldingen/klachten bereikten de commissie :

- Kapotte douches
- Schimmel
- Vuile douches
- Te warm of te koud water
- Onvoldoende tijd om te douchen
- ...

Durant la crise sanitaire, les détenus testés positifs et mis en quarantaine ont été systématiquement privés de douche. In juli waren de douches op het tweede verdiep van de annexe buiten gebruik. Het personeel van de annexe verzekerde de commissie dat dit geen

probleem was en iedereen zich kon douchen op het gelijkvloers. In de annexe waren de lampen in de toiletten defect. Tijdens de stakingsdagen in oktober ontving de commissie verschillende klachten over het niet kunnen gebruik maken van de douches.

Tijdens de coronacrisis werd er vaker schoongemaakt in de gevangenis. Daarbij had de schoonmaakploeg ook extra aandacht voor het desinfecteren van handvaten op alle deuren. Toch liep dit niet allemaal zonder problemen. We hoorden van een diener en personeel dat er soms onvoldoende materiaal is om te kuisen

B. Biens propres

a. Dommages

Doorheen het jaar kregen we enkele klachten over zaken die kapot gingen na een celfouille of kapot geleverd werden (hierbij was het vaak onduidelijk wie verantwoordelijk was).

b. Pertes

In 2020 ontvingen we vanaf de coronacrisis meer meldingen over het verloren gaan van spullen. De commissie ontving meerdere klachten over zaken die verdwenen na een celfouille, na een opsluiting in de strafcel (en voornamelijk wanneer de persoon ondertussen van cel verandert), klachten over spullen die verdwijnen nadat ze werden afgezet in de gevangenis door naasten, meldingen over zaken die niet mee verhuisden van de ene penitentiaire instelling naar de anderen. Enerzijds situeerde de problematiek zich bij de nieuwe sanitaire regels om wasgoed de gevangenis te laten binnenkomen. Het wasgoed moest een dag gelucht worden alvorens deze gefouilleerd en bedeed werd aan de gedetineerden. Anderzijds kregen we ook klachten dat kledij verloren geraakte na bijvoorbeeld een verblijf in de strafcel of bij een transfer.

Niet alle meldingen die wij als commissie ontvingen waren gekend bij de directie hoewel er een interne procedure is voor hoe gedetineerden om verloren spullen te kunnen melden en eventueel laten vergoeden. De dossiers die wij aan de directie meldden werden onderzocht en indien de spullen niet werden teruggevonden en het onderzoek aanwees dat dit verloren geraakte in de werkprocessen werd een terugbetalingsdossier opgezet.

Het blijft echter moeilijk om verloren voorwerpen terug te vinden.

c. Indemnisation

De directie bekijkt de vragen rond verloren of stukgemaakte goederen door fout van de administratie. Indien hierbij aanwijzingen zijn van een fout door het personeel/werkproces, startten zij een schadedossier op.

d. Prohibés

Le bureau des prohibés se situe entre les ailes B et C.

e. Biens et services

f. Kit d'entrée

De commissie ontving hierover weinig meldingen. Indien hierover een melding werd gemaakt, ging dit over een tekort aan producten in de kit of dat deze niet in bij het binnenkomen werd overhandigd (wel nadien).

g. Biens à la location (télévision, réfrigérateur, taques de cuisson, etc.)

In 2020 ontvingen we enkele meldingen over onvoldoende TV-kanalen en de huurprijs voor tv en extra zenders. Eén van de klachten was het te beperkt aantal Nederlandstaligen kanalen, slechts 1 optie. Op 3 december 2020 kregen we het bericht van de directie dat het Nederlandstalige aanbod werd uitgebreid naar 5 kanalen: Eén, Canvas, VTM, Vier et Q2 (huidige VTM2).

Doorheen het jaar kwamen er geregeld klachten van gedetineerden over lange wachttijden voor TV's of dat toestellen onvoorzien werden weggenomen. Dit was meestal het gevolg van vertraagde betalingen of administratieve vergissingen. Hoewel deze vaak snel uitgeklaard werden, moesten gedetineerde die onterecht hun TV verloren, vaak erg lang wachten op een nieuw toestel of terugbetaling.

De dienst Boekhouding verklaarde dat het moeilijk is om te weten wie wanneer een tv gebruikt, zeker bij het vertrek celgenoten of bij cel- en vleugelwissels. Er zijn te weinig tv's in omloop, waardoor sommige gedetineerden moeten wachten tot andere contracten aflopen of tot er gedetineerden de gevangenis verlaten. De dienst verklaarde dat een aanvraag voor een televisie gemiddeld na een week wordt beantwoord.

De frigo's waren een terugkerende bron van frustratie bij personeel en gedetineerden. De frigo's zijn erg gegeerd, maar zijn niet op elke cel aanwezig wegens een tekort of kapotte frigo's. Van zodra er een nieuwe levering is, worden deze uitgedeeld (en zijn dus snel weer op). Het gebrek aan goedwerkende frigo's leidde ook tot klachten over bedorven eten en verspilling van geld.

h. Services (blanchisserie, tabac social, vestiaire social, coiffeur, etc.)

Les détenus ne reçoivent plus de tabac social. Pour les détenus qui n'ont pas d'argent, ils reçoivent 15 euros par mois de la caisse d'entraide. Ils peuvent dépenser ces 15 euros comme ils l'entendent. Néanmoins, cette caisse d'entraide fonctionne comme un prêt. Cela signifie que lorsqu'ils reçoivent de l'argent sur leur compte, l'argent reçu de la caisse d'entraide est directement prélevé.

i. Argent / Compte

We ontvingen klachten over onjuiste staat van rekeningen, betalingen van werkuren, betaling van kantine, etc. Na een bezoek van de boekhouding werd dit vaak snel opgelost. De gedetineerden kunnen ook zelf telefoneren naar de boekhouding om de status van hun

rekening te kennen. Dit zorgt er mede voor dat er minder vragen hieromtrent aan de commissie worden gesteld.

j. Caisse d'entraide

La caisse d'entraide est alimentée par la cantine. Un pourcentage du prix de la cantine revient directement à la caisse d'entraide. Il est important de rappeler que le détenu qui reçoit 15 euros de la caisse d'entraide est libre de les utiliser comme il l'entend. Il n'y a plus de tabac social. Cependant, il s'agit toujours d'un prêt et le détenu qui reçoit de l'argent sur son compte (via sa famille ou autre) sera contraint de rembourser la cantine sociale reçue précédemment.

k. Cantine

De commissie ontving enkele malen klachten over de bestellingen van de kantine die niet volledig of correct waren alsook over vervallen voedingswaren.

Tijdens de eerste lockdown voerde de directie een nieuwe afspraak in om de kantine niet te zwaar te belasten (probleem van hamsteren zoals buiten). De afspraak hield in dat gedetineerden slechts 15 verschillende producten mocht aankopen (2 pakjes tabak tellen als 1 soort product). Er was onder de gedetineerden onduidelijkheid over de reden hiervoor en hoe men 'artikelen' moest interpreteren.

Il existe une liste de cantine fixant les produits pouvant être commandé ainsi que leur prix. La CDS a été interpellée sur le fait que plusieurs listes de cantine circulent avec des prix différents (les prix font l'objet d'une réévaluation tous les X temps). De meest recente lijst is van juli 2020.

La CDS insiste sur l'importance d'avoir une bonne communication vis-à-vis des détenus concernant les prix des produits disponibles. Les détenus, ayant souvent peu de revenus, ont besoin d'avoir une information claire et précise sur les prix afin de pouvoir anticiper et économiser si besoin.

C. Contacts avec l'extérieur et liens familiaux

a. Correspondance

Gedurende het jaar ontving de commissie meerdere klachten over de postbedeling. Dit ging over post die niet aankwam bij de geadresseerden, post die niet of met vertraging aankwam bij de gedetineerden. We merkten op dat de klachten hierover iets frequenter waren tijdens de coronacrisis. Hierbij zagen we vooral dat de doorlooptijd was toegenomen. Omwille van de coronacrisis bleef de post eerst 24u onaangeroerd, nadien werd deze behandeld en binnen de week aan de gedetineerde overgemaakt. De directie pikte deze opmerkingen op en onderzocht dit. De vertragingen waren in de meeste gevallen het gevolg van stakingen binnen de gevangenis of problemen bij Bpost zelf.

b. Visites

Mars 2020: #corona: à partir du 12 mars 2020 tout contact avec l'extérieur s'arrêtait. De gedetineerden kregen 10 euro belkrediet per week om het gebrek aan bezoek te

compenseren. Vanaf het fysiek bezoek in december 2020 terug mogelijk was, werd dit niet meer gegeven.

Videobezoek werd ingevoerd. Een probleem dat zich hierbij stelde is dat dit videobezoek soms samenviel met de uren van de luchting.

Er kwamen verschillende klachten binnen over de moeilijke bereikbaarheid van de telefoonlijn om bezoek aan te vragen. Bovendien zou de telefonisch medewerker het Frans niet machtig zijn. Dit werd eind 2020 verholpen door de inzet van twee telefoonlijnen. Ook het taalprobleem werd opgelost.

Er kwamen ook klachten binnen over het bezoek dat werd geweigerd zonder motivering.

Enfin, en raison des grèves, certaines visites ont du être supprimées (voir partie grèves). Les détenus nous ont fait part de leur frustration quant au fait d'être parfois informés le jour même de la suppression des visites.

- À table

Vanaf de lockdown werden ook de bezoeken in de gevangenis opgeschort. In het begin werd dit opgevangen door een extra budget te voorzien voor gedetineerden om te bellen. Vanaf mei werd er videobezoek mogelijk gemaakt. Hiervoor werden 6 laptops voorzien.

Vanaf half juni werd het 'gewone' bezoek opnieuw opgestart maar onder strikte voorwaarden:

- Beperkte bezoekers
- Verplicht dragen van mondkmaskers
- Gedetineerde en bezoeker mogen elkaar niet aanraken
- Extra afstanden tussen tafels
- Plexiglas tussen bezoeker en gedetineerde

Al snel volgden er klachten van gedetineerden die het contact met hun naasten misten. Zelf bij de heropstart van het 'gewone bezoek' begrepen gedetineerden niet waarom ze hun echtgenoten niet mochten knuffelen en kinderen wel.

Door heropflakkingen van het virus werd het bezoek meermaals opgeschort.

- Op 19/10 werd het bezoek opnieuw hervat waarbij elke gedetineerde één vaste bezoeker mocht hebben.
- Sinds half december 2020 werd het fysiek bezoek hervat. Bezoekers werden gevraagd een document te ondertekenen dat ze zich tijdens het bezoek aan de maatregelen zouden houden en dat ze geen symptomen hadden. Elke gedetineerde had recht op een videobezoek óf een fysiek bezoek per week (één vaste bezoeker).

- A carreau
/
- Hors surveillance (VHS)
Ces visites sont supprimées en raison du COVID. Tijdens de opheffing van het intieme bezoek werd van deze tijd gebruik gemaakt om deze op te frisse en extra ruimte te voorzien.
- Enfants – parents
Tijdens de coronacrisis werd dit ook opgeheven.
- Les visites virtuelles
Tijdens de coronacrisis zocht het gevangeniswezen naar een oplossing om gedetineerden om het fysieke bezoek op te vangen. Vanaf mei werden 6 laptops voorzien voor het videobezoek.

Vanaf de heropstart van het tafelbezoek werd het virtueel bezoek verminderd, maar wel behouden. Cette réduction correspond à la réduction importante de la demande qui avait déjà débuté pendant le confinement. Il demeure que le maintien des visites virtuelles nous paraît très important pour les détenus dont les proches sont géographiquement éloignés. Er is wel enige ontevredenheid over de privacy van zulke online gesprekken. Deze gebeuren namelijk zonder hooftelefoon of micro (wegens problemen van hygiëne). Omdat de digitale gesprekken plaatsvinden in een ruimte waar nog digitale gesprekken en gewone bezoeken doorgaan, zorgt dit soms voor moeilijk verstaanbare gesprekken zonder enige privacy. En outre les détenus constatent que leur correspondant ont parfois du mal à se connecter au salon de discussion virtuel, ce qui limite d'autant le temps de la visite.

De dienst bezoek meldde ons in augustus dat er nieuwe formulieren waren voor het aanvragen van een videocall (nieuwe uurregeling).

c. Téléphone

In 2020 vonden er werken plaats om elke cel uit te rusten van een telefoon. In de eerste lockdown van de coronacrisis kon nog niet elke gedetineerde/geïnterneerde gebruik maken van een telefoon op cel. Dit zorgde voor een nog moeilijker contact met de buitenwereld (cf. Opheffing van bezoek). Wel zorgde de gevangenisadministratie dat de gedetineerden ook tijdens deze periode toegang kregen tot de telefoon op de gang.

Gedetineerden ontvingen een maandelijks budget van 20€ om het stilgelegde bezoek te compenseren. Ze kregen echter minder tijd om te bellen: de limiet van 10min werd behouden én in deze tijd moeten de toestellen ook ontsmet worden voor én na. Hiervoor werd een emmer met reinigingsvloeistof voorzien naast de telefoontoestellen. Hierdoor hebben de

gedetineerden de facto slechts 5min om te bellen. De commissie ontving over de hygiëne een beperkt aantal klachten alsook over de tijd om te bellen.

d. Prison cloud

Niet aanwezig in Sint-Gillis.

a. Informations / Médias (journaux, magazines, publications, radio, télévision, etc.)

In de gevangenis kunnen gedetineerden een abonnement nemen op kranten en magazines. Ze kunnen eveneens een radio en/of tv-toestel huren. Enkel in de psychiatrische annexe worden de TV-toestel gratis ter beschikking gesteld van de geïnterneerden. De Tv komt met enkele gratis kanalen (zoals één, rtbf 1). Indien de persoon meer kanalen wenst, dient deze hiervoor te betalen.

Daarnaast worden een aantal kranten en magazines beschikbaar gesteld via de bibliotheek. In de bibliotheek vinden we ook boeken, strips en naslagwerken terug.

Tijdens de COVID19-periode konden de gedetineerden en geïnterneerden niet meer zelf naar de bibliotheek gaan. Wel voorzag de bibliothecaris een oplossing zodat boeken konden besteld worden.

Elke gedetineerde heeft ook in het cachot recht op literatuur. Toch merkte de commissie dat dit eerder weinig werd voorgesteld aan de gedetineerde (of geïnterneerde) en dat de keuze enorm beperkt was. Om die reden zocht de commissie naar extra literatuur en bezorgde een doos boeken aan de gevangenis. Jammer genoeg merkte we na enkele maanden dat vele van deze werken al beschadigd waren en bijgevolg de keuze weer schaarser is.

G. Le régime et les activités

a. Différents régimes (dont les ailes de haute sécurité, D-RA-DEX, etc.)

De gevangenis van Sint-Gillis sluit terro-verdachten op. Deze krijgen een apart regime.

b. Organe de concertation (et possibilité pour la CDS d'être informée / de participer

L'arrêté royal du 22 juin 2018, publié au Moniteur Belge du 4 septembre 2018, a rendu la création de cet organe obligatoire et en a précisé les missions, la composition et le mode de fonctionnement. Cette obligation est entrée en vigueur le 15 septembre 2018.

Les missions de l'organisme de concertation consistent à donner aux détenus la possibilité de se prononcer sur les matières d'intérêt collectif (ex : organisation des visites, organisation des activités sportives, culturelles etc.). Cet organe de concertation donne des avis mais ne prend pas de décision. Il est composé d'un membre de la direction qui en assure la présidence, d'un membre du personnel et d'un secrétaire désigné par le président et de représentants des détenus (minimum 4).

L'organe de concertation se réunit au minimum une fois par trimestre, à l'initiative du président. Les points que les représentants des détenus souhaitent voir mettre à l'ordre du jour de la réunion ainsi que la demande éventuelle d'inviter des tiers (ex: un membre de la CDS ou une personne externe en fonction du thème traité) sont adressés au président de l'organe de concertation dix jours avant la date de la réunion.

Une seule réunion de l'organe de concertation a été organisée en avril 2019. Depuis il ne s'est plus réuni. De commissie stelde regelmatig de vraag aan de directie om dit overleg te organiseren. Ook werd de commissie door gedetineerden hierop aangesproken.

Les détenus doivent être considérés comme des interlocuteurs et des partenaires à part entière dans le cadre de la prise de décisions concernant la collectivité. Cet organe permet en effet aux détenus de s'exprimer sur des questions d'intérêt communautaire pour lesquels ils peuvent apporter leur point de vue.

La CDS recommande l'instauration effective de cet organe de concertation.

c. **Travail (nombre de places, horaires, nature du travail, montant de la gratification)**

Doorheen het jaar ontvingen we verschillende klachten over de toegang tot werk en de lange wachtlijsten. In de gespreken met gedetineerden kwam naar voor dat gedetineerden het gevoel hadden dat er geen eerlijke verdeling van het werk gebeurde door het personeel. We bespraken dit met personeel en directie die als antwoord gaven dat sommige taken specifiek waren voor mensen met een bepaalde opleiding/ervaring.

Na verschillende meldingen bij de directie bekeek de directie (ondertussen andere hoofd) dit van naderbij. De directie meldde de commissie dat ze zagen dat de verdeling in het verleden niet altijd goed verliep. Ze heeft hiervan een actiepoint van gemaakt:

- Regels rond werk aan een update onderwerpen
- Een projectgroep om werkverdeling te verbeteren

En raison des grèves de septembre et d'octobre, certains détenus n'ont pas pu travailler. Cela a occasionné une perte de revenus qui peut être dommageable. Bien souvent, la gratification reçue ne constitue que la seule source de revenus du détenu.

Nous rappelons également que le travail pénitentiaire n'est pas assimilé à un travail exécuté dans le cadre d'un contrat de travail. Cela signifie qu'en cas d'absence de travail pour des raisons exceptionnelles, le détenu n'est pas indemnisé.

Tijdens de COVID periode verloren sommigen hun werk door een uitgaansvergunning en COVID-regels.

En cellule

A l'atelier

Charge / Travail domestique

Il y a toujours des plaintes concernant l'opacité des décisions quant à l'attribution du travail.

En effet de nombreuses plaintes ont été adressées à la CDS en raison de l'absence de règles claires et précises relatives à la mise au travail des détenus. Les détenus qui souhaitent travailler sont placés sur une liste d'attente et sont, en théorie, mis au travail lorsqu'une place se libère. Néanmoins, il arrive régulièrement que cette liste d'attente ne soit pas respectée et ce pour diverses raisons : un détenu avec une formation particulière recherchée (électricité, soudure, etc.) peut passer devant un autre détenu sur la liste, un détenu qui a eu des problèmes disciplinaires peut se retrouver supprimé de la liste d'attente.

Un projet d'établissement d'un protocole avec des critères clairs et transparents a été annoncé par la direction mais à ce jour il n'a pas encore été réalisé.

La CDS recommande qu'un protocole, avec des critères clairs et transparent en ce qui concerne l'attribution du travail et la manière dont un détenu peut perdre son travail, soit rédigé. Il est primordial que les détenus soient informés de la manière dont est organisée la mise au travail dès lors que pour certains, le travail est la seule source de revenus pour pouvoir cantiner, rembourser les victimes, payer des dettes etc.

Accidents de travail

Incapacités de travail

d. Education et formation

Er is een gemotiveerd team aanwezig of beschikbaar voor het geven en begeleiden van opleidingen en vormingen. Dit hangt af van de gemeenschappen (zie ook hun jaarrapportage). Dit onderwerp maakt vaak voorwerp uit van syndicale vragen of bewegingen.

e. Activités sportives et préau

In de eerste weken van de coronacrisis werden de activiteiten behouden en werd enkel het contact met de buitenwereld stilgelegd (bezoek). Nadien werden alle activiteiten stilgelegd. Dit betekende ook dat gedetineerden niet meer naar de fitness konden. De wandeling werd tijdens de lockdown eveneens beperkt. Nadien bleven de activiteiten beperkt naargelang de sanitaire regels: tijd en regelmaat van de préau werd aangepast om minder gedetineerden samen te brengen. Dit werd niet altijd begrepen door iedereen, wat tot een aantal klachten leidde.

De commissie ontving ook enkele klachten over het sportmateriaal (stuk of slechtwerkend). Dit is niet alleen frustrerend voor gedetineerden die willen bewegen, maar kan in sommige gevallen gevaarlijk zijn. Het personeel gaf dit eveneens aan nadat de commissie een kijkje wou nemen. De medewerkers van de Vlaamse gemeenschap zouden op de hoogte te zijn, maar er werd niet onmiddellijk iets aan gedaan.

f. Activités culturelles et loisirs

Verschillende gedetineerden gaven aan dat het gebrek aan activiteiten zwaar weegt op hun mentale gezondheid. Zeker wanneer gedetineerden langere tijd in Sint Gillis verblijven is dit

erg moeilijk. Sommige gedetineerden vragen dan ook om overgeplaatst te worden naar een andere gevangenis.

g. Bibliothèque

- Door de maatregelen tegen de verspreiding van COVID 19, werd de bibliotheek tijdelijk gesloten. Later zocht het team dat de bib runt proactief naar alternatieven om hun boeken te verdelen onder de gedetineerden. Maar dit kreeg weinig bijval van de directie en de rest van de personeelsleden waardoor de boeken slechts beperkt beschikbaar waren voor een groot deel van het jaar.
- En avril la bibliothèque était accessible. Cependant offre de lecture extrêmement limitée au cachot car selon le gardien et le chef de bibliothèque les détenus risquent de détériorer les livres. Het team werkt wel aan een manier om ook in deze COVID-19 maatregelen alle gedetineerden van boeken te voorzien. Recent kreeg de bib ook een schenking van gezelschapsspellen, maar deze zijn nog niet in gebruik omdat er momenteel niemand naar de bib kan komen in groep.
- Pour l'aile E, ils ont trouvé une solution : faire remplir aux détenus qui le souhaite une fiche avec les critères de lecture. La bibliothécaire choisit des livres sur cette base-là et les donne aux agents qui les distribuent dans l'aile. Ce système devrait être mis en place prochainement. Elle avait proposé de mettre ce système en place pour l'ensemble des ailes. La direction est frileuse, elle pense que si ce système est mis en place, les agents ne voudront plus revenir en arrière et ne voudront plus avoir l'autre système.
- Nous constatons toujours une pauvreté en ce qui concerne le choix de lecture aux cachots. Notre vice-Présidente avait elle-même apporté des livres et différentes lectures aux cachots. Nous avons constaté que cela avait disparu.

h. Religion et philosophie

La commission a rencontré un aumônier qui nous a expliqué que les aumôniers rendaient visite aux détenus au cachot qui les avaient déjà sollicités avant. Il nous a indiqué qu'à cette occasion il proposait des bibles aux détenus. Nous avons convenu qu'il serait intéressant qu'il y ait en permanence une bible au cachot. Il va faire passer le mot aux autres aumôniers.

i. Divers

H. Les soins de santé

a. Infrastructure et équipements

Sint-Gillis heeft een CMC en een annexe. De gevangenis is verouderd en dit zie je ook terug in deze afdelingen.

We kregen meldingen over kapotte douches op de annexe, kapotte ramen, slechte verluchting, etc.

b. Accès aux soins de médecine générale (personnel, horaires, nombre de consultations, etc.)

In het algemeen ontvangt de commissie elke maand enkele klachten over de toegang tot de medische zorg, de wijze waarop de medische zorgen worden toegediend, de medicatie die al dan niet wordt uitgedeeld (verschillende medicatie tov thuis), etc. In de gesprekken met het CMC en de directie geven ze aan dat de toegang tot de medische zorg goed wordt opgevolgd. De vraag is wel groot, zeker als het over specifieke zorgen gaat zoals tandarts.

Ook in de maanden die volgde op de lockdown bleven de klachten zich opvolgen over de moeilijke toegang tot de medische dienst. Door de coronacrisis stond er veel druk op het CMC.

Au cachot, le médecin fait la visite à travers la vitre. Nous avons aussi constaté à plusieurs reprises qu'il était extrêmement difficile pour les détenus d'obtenir leur dossier médical. A plusieurs reprises ce n'est qu'avec l'intervention répétée de la commission que les détenus l'obtiennent.

c. Accès aux soins de médecine spécialisée (personnel, horaires, nombre de consultations, etc.)

Les détenus se plaignent de manière récurrente de l'accès aux soins spécialisés. Les listes d'attentes (pour le dentiste, le kiné, ...) peuvent être très longues et ils ne traitent que les cas graves par manque de moyens. In de eerste maanden van de corona pandemie werd dit probleem nog versterkt omdat de communicatie tussen de gevangenis en externe medische diensten erg moeilijk verliep. Fysieke verplaatsingen tussen beiden waren al helemaal onmogelijk. Hierdoor liepen meerdere gedetineerden dringende medische hulp mis.

Het CMC houdt enkel bij wanneer ze een gedetineerde hebben gezien.

Annexe: la prise en charge des patients détenus à l'annexe présente de nombreux problèmes (gesprek van november en december 2020):

- Il n'y a plus que deux psychiatres à l'annexe (novembre 2020) ce qui est nettement insuffisant (les gardiens eux-mêmes se plaignent du peu de temps que les psychiatres peuvent consacrer aux détenus)
- les deux infirmiers psychiatriques spécialisés sont en burn out ; le travail est assuré par des infirmiers intérimaires et du CMC avec peu d'expérience en psychiatrie.
- Les agents pénitentiaires de l'annexe ne sont pas formés à la maladie psychiatrique et ne réagissent pas de façon adéquate, par exemple par rapport à des comportements agressifs
- L'équipe SPS se plaint des difficultés de voir les patients de l'annexe.
- Très peu d'activités sont organisées par l'équipe soin (éducateurs, AS, psychologues) - pour des raisons peu claires. Le personnel est extrêmement démotivé.

d. Promotion de la santé et prévention de la maladie

Mars 2020 #corona début du confinement lié au coronavirus. In het directieoverleg (telefonisch) ontvangt de commissie de info dat de gevangenis vanaf 13/03 in lockdown gaat en er een soort van 'cordon sanitaire' wordt gemaakt rond de gevangenis. Enkel het personeel en professionelen die in de gevangenis moeten zijn voor de uitoefening van de noodzakelijke taken, mogen binnen. De gevangenis hebben extra materiaal gekregen om de gevangenis (en cellen) te kuisen en ook de frequentie is hoger. De gedetineerden hebben allemaal extra zeep gekregen om de persoonlijke hygiëne te waarborgen.

Voor de veiligheid van gedetineerden en personeel worden geen fouilles meer uitgevoerd. Enkel bij zware gevallen, gebeurt nog een fouille.

In het telefonisch overleg van 27/03 met de directie werd de commissie ingelicht dat de mondklappers, gemaakt in de gevangenis van Berkendaal, voor het personeel voorzien waren. Deze hadden een groene kleur. Het personeel kreeg bij begin van de shift een mondklapper en moest deze na de shift opnieuw afgeven. Deze werden dan gewassen.

Début des mises à l'isolement médical de détenus suspectés d'être contaminés. Il y a très peu de tests disponibles. Un détenu est testé positif lors de son passage à l'hôpital. Tous les entrants reçoivent des masques mais pas tous les détenus. La direction reconnaît que les agents ne portent pas tous leur masque malgré que ce soit obligatoire et les messages et films d'informations à leur intention. Les distances sociales ne sont pas non plus respectées par les agents entre eux. La direction ne prend aucune sanction en relation avec ce non-respect des règles (à ma connaissance elle n'en prendra jamais)

De vleugel E werd ingericht voor nieuwkomers zodat hier een goede opvolging van eventuele COVID19-positieven kon gebeuren bij nieuwkomers. Gedetineerden werden op de eerste en zevende dag na aankomst getest, maar dienden sowieso veertien dagen in quarantaine te zitten. Tijdens een quarantaine werd een systeem van "bubbels" gevolgd waarbij een groep gedetineerden samen de luchting deden, samen zich naar de douche begaven, ... Hierop werden af en toe fouten gemaakt waardoor de quarantaine voor bepaalde groepen (bubbels) verlengd werd. Dit kon bevestigd worden door observatie. Op verschillende deuren stond vermeld dat de quarantaine werd verlengd, en dit tot soms wel vier weken.

Het nadeel van dit preventieve bubbelsysteem is dat gedetineerden niet altijd kunnen worden geplaatst bij iemand van dezelfde cultuur, die dezelfde taal spreekt, rokers en niet rokers worden soms samen gezet, etc. Dit leidde tot onbegrip bij gedetineerden en conflicten tussen celgenoten.

In april werden volgende zaken gemeld door de directie:

- De populatie zakte van 726 (begin april) naar onder 700 (eind april).
- Vanaf eind april werden alle nieuwkomers getest.
- Vanaf midden april bevonden zich steeds meer personen in medische isolatie.
- Mutaties in het cellencomplex worden tot minimum herleid (enkel bij ziekte, problemen of om te werken)
- Er heerst spanning in de gevangenis. Het varieert van week tot week, maar soms zaten de strafcellen elke dag vol.

- Een kleine roep weigerde terug te komen van de wandeling omdat ze naar het justitiepaleis wilden.
- Voor de kantine werd de afspraak gemaakt dat de gedetineerde maar 15 verschillende producten mag aankopen;
- De ateliers en wandeling (1u) gingen steeds door;
- De gedetineerden kregen in april 2x 10 euro belkrediet. De mogelijke belminuten per persoon per dag werden niet opgetrokken.
- Weinig gedetineerden werden nog uitgehaald door politie voor verhoor bij politie of onderzoeksrechters. Overbrengingen naar het paleis werden (zo goed als) on hold gezet. Soms verliep het contact via telefoon, maar dit is niet ideaal
- Er kwamen weinig advocaten naar de gevangenis
- De gevangenis had mondkmaskers ter beschikking gesteld van personeel (groen), gedetineerden die werken (geel) en gedetineerden die de gevangenis binnenkomen (blauw). Al deze maskers werden voor een dag/shift gegeven en nadien gewassen. Medische staf heeft eigen mondkmaskers. De beambten zijn verplicht een masker te dragen. De directie merkt zelf ook dat niet iedereen zich houdt aan de maatregelen.
Vanaf 10/4 waren ook mondkmaskers voorzien voor externen die de gevangenis moeten betreden(vb. advocaten, CVT, ..)
- Vanaf 10/04 werd een lijst gemaakt van personen die tijdelijk vrijgelaten worden omwille van de druk op de gevangenis door COVID. In Sint-Gillis ging dit voornamelijk om een kleine groep, zij die onderliggende aandoeningen hadden of binnen de voorwaarden vielen.
- Bezoek via video werd aangekondigd: Sint-Gillis zou hiervoor 6 computers krijgen. Ze hoopten alle gedetineerden minimaal 1x / week via video hun bezoek te geven.

Opvallende zaken die ons gemeld werd door de directie in mei:

- Populatie zakte verder weg begin mei, maar steeg nadien weer (eind mei rond 720)
- Virtueel bezoek werd opgestart en dit in hetzelfde ritme als het normale bezoek. Elke gedetineerde kreeg 20 min. Op die manier konden 10 mannen per uur hun bezoek zien.
- Op 4/05 werd het 'gewone' leven in de gevangenis heropgestart. Dit gebeurde in fases : de gemeenschappen probeerden hun werkzaamheden te hervatten, de specialisten kwamen opnieuw naar het CMC, langere wandeling, ..
- Heropstart van het bezoek vanaf 25/05
- Iedere gedetineerde kreeg een eigen **mondmasker** en dat werd om de 2 dagen gewassen. Ze konden het niet dagelijks laten wassen omdat dit praktisch niet haalbaar was.
- Gemiddelde 6 gedetineerden in medische isolatie.
- Une unité post-COVID a été créée dans la salle A du CMC. La salle est destinée aux détenus guéris qui ne nécessitent plus de soins médicaux mais pour qui un léger risque de contamination pourrait se poser. Il s'agit donc à chaque fois d'un détenu dont le séjour sera bref jusqu'à son retour dans sa prison d'origine. L'unité post-COVID concerne donc les détenus qui ont été malades du COVID-19 ou ont été asymptomatiques (à la prison de Bruges ou dans un hôpital) et qui sont déclarés guéris. Ils séjourneront une quinzaine de jours en salle A.

Half augustus stelden ze steeds vaker vast dat de inkomende gedetineerden positief testten op COVID19. Hierdoor waren/zijn er om de 2 à 3 dagen COVID-positieven op vleugel E. Bij symptomen worden deze overgebracht naar de polykliniek op vleugel D/sectie 10.

De maanden na de eerste lockdown bleef de commissie klachten ontvangen dat beambten hun mondkap niet of niet correct droegen op de vleugel. De commissie kon dit zelf ook meermaals vaststellen. Directie sprak de beambten hierop aan. Zij herhaalden in het begin de maatregelen om de 2 dagen en er werden ook filmpjes verspreid om de boodschap te brengen.

e. Soins spécifiques par catégorie de personnes détenues

Interné.es

Vanaf januari 2020 is een Penitentiair Onderzoeks- en Klinisch Observatorium van kracht in Sint-Gillis.¹ Indien zware psychiatrische gevallen niet kunnen worden opgevangen in andere centra kunnen deze worden overgebracht naar Sint-Gillis.

Vanaf juni bereikten meerdere berichten ons van personeel over de in plaats stelling van een afdeling voor sociaal verweer:

- Toekomst personeel
- Takenpakket van (zorg)equipe vs noden van annexe en dienst sociaal verweer
- De toekomst van de activiteiten voor het 'gewone' regime op de annexe

Ces remarques font écho aux travaux de rénovations qui seraient à l'étude, en vue de créer un Etablissement de Défense sociale au sein de la prison. Cette unité de défense sociale nécessiterait la partition de l'Annexe. Une partie de celle-ci serait dévolue à la Défense sociale, l'autre partie demeurerait l'Annexe. Seuls les détenus qui répondent aux critères de la défense sociale iront dans cette nouvelle section. Certains autres pourront rester à l'Annexe. Het personeel stelt vast dat sommige personen die vandaag op de annexe verblijven uit de boot zullen vallen. Ze vrezen dat deze personen op de vleugels zullen geplaatst worden en niet meer de nodige zorg en aandacht zullen krijgen.

De commissie ontving heel wat bezorgdheden van verschillende medewerkers over de impact van dit project op de ondersteuning en begeleiding van de huidige geïnterneerden. Maar men vreest ook dat door dit project heel wat geïnterneerden op cel zullen moeten in de andere vleugels van de gevangenis, wat voor heel wat moeilijkheden zal zorgen voor zowel beambten als andere gedetineerden. Een duidelijke communicatie over dit project naar alle medewerkers in de gevangenis over dit project is belangrijk zodat bezorgdheden kunnen worden besproken en men ten volle de zorg voor de geïnterneerden in deze nieuwe situatie kan voorbereiden.

¹ Koninklijk besluit tot instelling (EN wijziging) van een Penitentiair Onderzoeks- en Klinisch Observatiecentrum met het statuut van Wetenschappelijke inrichting van de Staat.
http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=nl&la=N&cn=1999041945&table_name=wet
en http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/loi_a.pl

Personnes souffrant de problèmes psychiatriques

De directie meldde ons dat naast de specifieke problematieken op de annexe ook steeds vaker mensen met een psychiatrische problematiek worden binnengebracht en verblijven op de 'gewone' vleugels. Dit maakt het werken op de vleugels moeilijker, beampten dienen hier aandacht aan te besteden.

Personnes souffrant d'assuétudes

Personnes âgées

Deze groep personen waren tijdens de coronacrisis bijzonder kwetsbaar.

Personnes en situation de handicap

We kregen enkele klachten van mensen die een handicap hebben. Deze klachten gingen over onvoldoende begrip, tijd, middelen.

Dossier médical

We kregen enkele klachten over de moeilijke toegang tot hun medisch dossier. Na tussenkomst van de commissie werd dit in orde gebracht.

f. Accès aux dossiers et délivrance de certificats

Door een combinatie van taalbarrières, medisch jargon, een gebrekkige communicatie tussen interne diensten en een overbevraging van de medische diensten, zijn heel wat gedetineerden zeer slecht geïnformeerd over hun eigen medisch dossier. Sommigen begrijpen daardoor bv. niet waarom ze bepaalde medische behandelingen wel (of niet) krijgen, zijn niet op de hoogte van gewijzigde afspraken met externe diensten, etc.

Een duidelijker communicatie tussen gedetineerden en het medische team zou dit kunnen voorkomen.

g. Pharmacie et médicaments (préparation, distribution, stockage, inventaire)

Klachten dat de medicatie tijdens stakingsdagen niet of te laat wordt uitgedeeld. Sommige gedetineerden begrijpen niet waarom ze hun medicatie van voor de opsluiting niet mogen gebruiken als deze werd voorgeschreven door een dokter.

h. Extractions médicales et hospitalisation (CMC ou hôpital externe)

Une plainte d'un détenu qui devait être extrait vers l'hôpital pour soigner son œil. Le rdv a été annulé. Un nouveau RDV est pris mais entre-temps le détenu déclare avoir perdu la vision de l'œil gauche.

I. La sécurité, l'ordre et la discipline

a. Mesures de contrôle (fouilles)

De procedure werd aangepast in functie van de preventie van de verspreiding van COVID-19.

Fouilles de cellule

Verschillende klachten over celfouilles die leidden tot dingen die verdwenen zijn uit de cel hoewel ze toegelaten zijn (zoals tabak) of door zaken die stuk zijn na de fouille. Het is voor de commissie moeilijk om na te gaan of de celfouille de oorzaak is van de verdwenen spullen (gedetineerde verdenkt personeel vs cogedetineerde). Een hulp hierbij kan een goed ingevulde fiche zijn van de celstaat en inboedel. Indien bepaalde zaken stuk gaan tijdens de fouille door toedoen van een personeelslid voorziet de gevangenis in een vergoeding van de gedetineerden.

Fouilles des vêtements

Fouilles à corps

We ontvingen dit jaar enkele klachten over de fouille type 3. Dit ging over een fouille zonder motivatie, zich onwaardig behandeld voelen, de voorgeschreven regels die niet werden gevolgd door personeel tijdens de fouille, etc.

b. Mesures de sécurité particulières

We hoorde verhalen van gedetineerden dat ze gestraft werden wanneer ze het masker niet correct droegen of niet onmiddellijk vonden (vb. 14 dagen strikt regime). La commission a observé l'asymétrie entre le niveau d'exigence à l'égard du détenu et la faiblesse, parfois, des prestations logistiques (qualité de l'ameublement de la cellule) de l'Administration réunis en une seule cellule, une seule histoire.

c. Régime de sécurité particulier individuel

Iemand die werd verdacht van een terroristisch misdrijf meldde de commissie dat hij zich niet kon vinden in de categorisering.

d. Sanctions disciplinaires

Générales

In april kloeg de dienst tucht over een grote werklast in de maanden maart en april en dit leidde tot vertraging in de administratieve verwerking. Enkele gedetineerden vertelden ook dat er hierdoor nauwelijks straffen werden uitgeschreven door de beambten en er heel wat gedrag onbestraft gaat. Dit hebben de maandcommissarissen niet kunnen controleren.

In de maanden nadien kreeg de commissie klachten over gedetineerden die in hun opinie te zware straffen kregen (tussen 10 en 20 dagen strikt op cel) voor feiten die helemaal niet ernstig waren, of soms zelfs onduidelijk wat de precieze aanleiding is. Meerdere gedetineerden vertelden geen vertrouwen te hebben in de "nieuwe directie" omdat zij met disproportionele straffen komen én de gedetineerden niet de kans geven zich te verdedigen in deze beslissing. De dienst tucht vertelde de commissie dat er veel tuchtmaatregelen genomen werden in de periode na de lockdown.

Isolement dans l'espace de séjour

Isolement en cellule de sécurité (cellule nue)

Het gebrek aan gepaste psychiatrische zorg leidt tot schrijnende situaties. In de annexe volgt de Commissie de situatie van een gedetineerde op die sinds eind november in de naakte cel zit. De man wordt regelmatig gevraagd om naar zijn cel op de annexe terug te keren, maar weigert elke medewerking.

Lors de nos visites en juillet au cachot CMC : les droits des détenus ne sont pas affichés. Certains détenus ne savaient pas qu'ils avaient le droit de téléphoner à leur avocat, ni de faire un recours. Il ne leur avait pas été proposé ni lecture ni brosse-à-dent. Le choix de livres est toujours aussi pauvre. Le 20-07 nous avons pu observer que la liste des droits des détenus était affichée sur la porte des cachots cependant nous avons également constaté les problèmes récurrents tels que pas d'accès à la lecture, et les odeurs désagréables ou franchement nauséabondes car la chasse des toilettes n'est pas tirée.

Isolement en cellule de punition (cachot)

De directie gaf tijdens het overleg van 10/4 aan dat de strafcellen nu zo goed als dagelijks vol zaten en er toch wel redelijk veel incidenten waren. De meeste incidenten betroffen ruzies op cel, nervositeit die leidde tot overmatige gebruik van verbale of fysieke agressie, enz. Wel viel het de directie op dat er minder drugs de gevangenis in kwam en dit volgens hen zorgde voor ergernis bij de gebruikers.

Observations générales: l'accès aux cachots est parfois difficile. La raison invoquée par les agents est le manque de personnel (il faut être accompagné par un agent lors des visites des cachots). Constats récurrents : fortes odeurs (chasse d'eau tirées de l'extérieur trop peu régulièrement), traces d'excréments sur les murs, et chaleur dans les cellules de punition du fond de l'Aile B. La direction et les agents se contredisent sur la responsabilité du nettoyage des cachots. Selon le chef quartier de l'aile B, il se charge lui-même du nettoyage pour éviter que d'autres détenus voient les cachots.

Il n'y a pas d'eau courante, ni accès à une douche. Les détenus reçoivent un bac d'eau chaude par jour avec un gant de toilette et un essui. Nous avons constaté que ce n'est généralement qu'après l'intervention de la commission qu'il leur est proposé de recevoir leur brosse-à-dent.

Le choix de lecture est pauvre malgré l'apport de livres par un membre de la commission. Les détenus sont rarement mis au courant de la possibilité de lire, avec cependant une légère amélioration au printemps. We merkten ook op dat de mensen in de strafcellen gedepriveerd werden van het dessert. De directie onderzocht dit en was van mening dat elke persoon recht had op een dessert.

Nous avons constaté que de nombreux détenus dans les cellules de punition présentent d'évidents problèmes psychiatriques et sont dans une détresse extrême. La mise en cellule de punition est régulièrement justifiée par une "protection du détenu" suite par exemple à une tentative de suicide. Justifiée aussi par le fait qu'il y a une caméra dans les cachots de l'aile B qui peut être activée à la demande du médecin.

Nous avons obtenu que la liste des droits des détenus dans les cellules de punition soit affichée sur la porte (droit à la promenade, à des livres...) cependant cette liste n'est disponible qu'en Français et en néerlandais à ce jour.

Na onderzoek door de Commissie bleek dat enkel gedetineerden die in de strafcellen verblijven die expliciet in de ochtend vragen achter een luchting, effectief naar buiten mogen. Er werd gevraagd aan de directie om de gedetineerden actief te vragen of ze een luchting willen, omdat niet elke gedetineerde de instructies aan de deuren van de strafcellen begrijpt of kan lezen. Er werd beloofd om dit als instructie door te geven aan de penitentiair beambten

Nos efforts auprès de la direction pour limiter le nombre et la durée des sanctions en cellule de punition, au vu des conditions inhumaines de ces cellules, sont restés vaines.

e. Séparation entre personnes détenues (condamnés / prévenus, hommes / femmes, interné.e., etc.)

f. Usage de la force / Moyens de contrainte

We ontvingen enkele malen melding van gewelddadig optreden van personeel. Ook klachten over het interventieteam en hun hardhandig optreden bereikten de commissie. De commissie probeert dit op te volgen. Bij een plaatsing in de strafcel dient dit nauwgezet opgenomen te worden in het verslag. Indien er verwondingen zijn bij de persoon, kan een dokter deze vaststellen.

Niet enkel fysiek, maar ook verbaal werden meerdere meldingen gericht aan de commissie. Voor de commissie is het moeilijk om dit vast te stellen.

g. Matériel de surveillance (vidéo surveillance, caméras, équipements, etc.)

J. Les incidents

a. Entre personnes détenues

Er vonden verschillende incidenten plaats doorheen het jaar. In sommige gevallen ging het om fysiek geweld. Dit vond zowel plaats op cel als tijdens de wandeling.

In april vond er een zwaarder gevecht op cel en moest een man overgebracht worden naar het ziekenhuis door een gebroken kaak. Een ander incident op cel zorgde voor een gebroken hand en ook een overbrenging naar het ziekenhuis.

De coronacrisis maakte de situatie in de gevangenis nog moeilijker. De gedetineerden konden hun naasten minder of niet zien, hadden minder afleiding, zaten meer op elkaars lip. Ook de minimale mutaties van cellen hielpen niet. Daarnaast werd bij de nieuwkomers vooral gekeken naar de dag van binnenkomst om mensen samen te plaatsen en niet meer naar culturele achtergrond, taal, etc.

Il est interpellant qu'en période de confinement ou non, la CDS a signalé à plusieurs reprises à la direction des cas de détenus problématiques et potentiellement violents ou des témoignages de détenus qui déclaraient avoir été menacés. Pourtant la direction n'a qu'occasionnellement donné suite à ces signalements.

h. Entre agents et personnes détenues

Observations générales: la commission relaye chaque mois les témoignages de détenus qui déclarent avoir été agressés verbalement ou physiquement ou subi des insultes souvent à caractère raciste, à la direction. Certains noms d'agents reviennent très régulièrement. Ces plaintes rapportées à la direction sont très rarement reconnues par la direction qui généralement soutient son personnel.

i. Entre police et personnes détenues

/

j. Impliquant des visiteurs

k. Mouvements collectifs détenus

Tijdens de coronacrisis weigerde gedetineerde enkele malen na de wandeling terug binnen te komen.

l. Évasion

m. Actions syndicales

Doorheen het jaar vonden meerdere stakingsdagen plaats. Het ging zowel om geplande als spontane werkneerlegging.

n. Grève de la faim

Indien ons dit gemeld werd, werd nagegaan of er opvolging was door het medische team.

o. Suicide (tentative)

In februari pleegde een man 's nachts zelfmoord dmv ophanging. Ondanks reanimatiepogingen van de medische dienst overleed de man. Het slachtoffer was bij het personeel niet gekend als depressief, ontevreden en werd hierdoor ook niet extra opgevolgd. De man kreeg geen bezoek van naasten en was niet in het bezit van zijn identiteitspapieren.

Half maart vond een zelfmoord plaats op de annexe.

In de nacht van 23 op 24/04/2020 was er een ophanging. De celgenoot greep niet in, het is de beambte die de zelfmoord opmerkte.

In december 2020, rond de shiftwissel van 14 uur, pleegde een gedetineerde zelfmoord door te springen van de balustrade van de bovenste verdieping naar onderste verdieping van vleugel C. Commissieleden zagen hoe het lichaam om 18 uur nog steeds in de gang bedekt lag. Alle beweging en bezoek voor de vleugel lag stil. Het slachtoffer zou diezelfde dag met strafonderbreking met elektronisch toezicht/bracelet naar buiten mogen gaan.

Cet évènement a été très traumatisant pour l'ensemble de la prison et en particulier pour les détenus et les agents qui ont été témoins du suicide.

Une assistance psychologique a vraisemblablement été fournie à tous les détenus de l'aile ainsi qu'au personnel. Dès le lendemain, un contact avait été pris avec le SPS pour qu'ils puissent entamer les suivis psychologiques nécessaires. Pour les agents, une équipe de soutien a été mise en place et les agents qui le souhaitant ont pu bénéficier d'un suivi. Suite à ce suicide, trois détenus qui ont été témoins directs de l'incident, ont tenté également de se suicider. De gebeurtenissen hadden In de week die volgde op de zelfmoord kreeg de Commissie enkele rapportbriefjes in vleugel C over psychologische klachten nav zelfmoord.

Gedurende het hele jaar werden verschillende zelfmoordpogingen ondernomen.

p. Décès

K. Le plan de détention et l'aménagement de la peine

a. Plan de détention individuel

b. Transfèrement

Er kamen veel meldingen van het uitblijven van antwoorden op transferaanvragen. Dit werd bevestigd door de griffie van de gevangenis.

De manière général, l'écoulement du temps entre la demande de transfert et le transfert est assez long. Cela s'explique par le fait que le transfert a lieu lorsqu'une place se libère dans l'établissement pénitentiaire d'accueil.

A titre d'exemple, les petits établissements pénitentiaires comme Mons par exemple ont une longue liste d'attente. Le greffe nous informe également que pour des raisons de sécurité, la date du transfert n'est jamais connue à l'avance.

Nous avons été informés d'une pratique interpellante selon laquelle tout détenu qui refuserait son transfert serait placé au cachot.

Tijdens de piekmomenten van de coronacrisis werden de transfers stopgezet.

Er waren meerderen vragen ingediend bij de commissie in juni om te helpen bij een transfer naar een andere gevangenis. Deze waren vooral gemotiveerd door het gebrek aan activiteiten en vooruitzichten in Sint Gillis. Maar ook om persoonlijke redenen.

c. « Statut externe » (procédure, SPS, direction, DGD)

Permissions de sortie & PV

De coronacrisis zorgde bij enkele gedetineerden voor onzekerheid over hun uitgaansvergunningen. Ook waren er extra hygiënische maatregelen voorzien voor als iemand terugkwam van een uitgaansvergunning of penitentiair verlof.

Omwille van de coronacrisis besliste de minister om enkele personen tijdelijk de gevangenis te laten verlaten om zo de druk op het penitentiaire systeem te verlagen. In Sint-Gillis ging dit slechts over een heel beperkt aantal personen. Vanaf 26/11 besliste het hoofdbestuur om opnieuw mensen in een tijdelijke invrijheidsstelling te laten gaan wegens COVID 19 en om zo de populatie binnen de muren in te perken. Voor Sint-Gillis ging dit opnieuw over een beperkt aantal personen.

Interruption de peine

/

Maison de transition

/

Surveillance électronique <3 ans

De commissie zag enkele malen hoe iemand zich melde bij de gevangenis om de enkelband te krijgen/ te laten verwijderen. Dit liep steeds sereen.

Libération provisoire

/

Détention limitée

/

Surveillance électronique TAP

/

Libération conditionnelle,

/

Libération en vue d'un éloignement/ Mise en liberté provisoire en vue de l'éloignement du territoire

In Sint-Gillis ontving de commissie enkele malen meldingen van gedetineerden die zouden worden gerepatrieerd. Vaak kennen deze mensen de procedures niet en begrijpen ze niet waarom het enige tijd vergt, wat hiervoor in orde moet worden gebracht, etc.

Mise à disposition du TAP

/

Fond de peine

/

Internement

In de gevangenis van Sint-Gillis worden mensen die geïnterneerd werden opgesloten. Hiervoor werd een aparte afdeling voorzien, de annexe. Deze mensen worden begeleid door penitentiaire beambten, een zorgequipe en psychiaters. De annexe vraagt een specifieke aandacht van de commissie. Net zoals op de andere vleugels kunnen alle personen op de annexe een aanvraag indienen om een lid van de commissie te spreken via een rapportbriefje. Maar de commissie is er zich bewust van dat niet elke persoon dit kan of begrijpt hoe het werkt. In juli bezocht de commissie iedereen persoon in de annexe. Ook de andere maanden loopt de commissie door de annexe en niet enkel om de aanvragen te beantwoorden, maar ook te bekijken wat er veranderd is. Het personeel op deze vleugel is vlot aanspreekbaar en kaart ook eventuele problemen met personen aan.

Niet elke persoon binnen deze afdeling weet of kan beroep doen op de commissie omwille van hun problematiek.

Sinds de zomer van 2020 werd de commissie op verschillende momenten aangesproken door het personeel (penitentiair beambten en zorgequipe) over de toekomst van de annexe:

- Ze uitten hun bezorgdheid over de middelen van de annexe (onvoldoende tv's en radio's, kapotte ramen, gebrek aan rookdetectie bij brand, etc);
- De afwezigheid of onvoldoende activiteiten op deze vleugel;
- Onvoldoende aanwezigheid van psychiaters (in het weekend afwezig);
- Ze uitten hun bezorgdheid over het personeelskader voor de annexe alsook of deze voldoende opgeleid zijn;
- Ze kaartten een gebrek aan transparantie van de directie aan over hun toekomstplannen betreffende een dienst voor sociaal verweer (personeelsimpact, impact op het 'gewone regime van de annexe, etc);

De commissie besprak dit meermaals op het directieoverleg. Volgens de directie werd er gecommuniceerd van zodra dit kon over het 'project sociaal verweer'. Ze begrijpen de bezorgdheden over het personeelskader: het bewakingskader is niet opgevuld, de zorgequipe is op papier volledige, maar niet in de realiteit. Van zodra de situatie het toeliet, werden de activiteiten hernomen op de annexe. De coronacrisis maakte het moeilijker. Wanneer er een staking zich voordoet, geeft de directie voorrang om eigen personeel op de annexe te voorzien.

De commissie blijft extra aandacht te besteden aan de annexe mede omdat niet iedereen zich evengoed kan uiten en beroep doen op de commissie.

L. Le personnel

a. Staff de direction

Des plaintes récurrentes des détenus concernant la difficulté d'accès à la direction. Il arrive régulièrement que les billets des détenus n'arrivent pas à la direction, mais il y a vraisemblablement d'autres raisons.

Vanaf juni merkt de commissie op dat er een wantrouwen is vanuit de gedetineerden naar de nieuwe directieploeg door de strenge straffen die worden uitgedeeld.

Enkele medewerkers spraken dan weer hun vertrouwen uit over de nieuwe directie, waarvan ze verwachten dat die beter naar hen zal luisteren. Vanaf juli zien wij hier ook verandering in en worden wij ook aangesproken door personeel. Onder meer door het project op de annexe wordt er gesproken over een gebrek aan transparantie en communicatie naar het personeel. De directie meldt zelf dat er een sociaal conflict is, maar hier wordt aan gewerkt.

Vanaf mei verliet mevrouw Ziccot de gevangenis en hernam mijnheer Van Poecke zijn functie als inrichtingshoofd. Binnen de directieploeg waren er enkele wijzigingen.

b. Personnel de surveillance (conditions de travail, absentéisme, recrutement, mutation, etc.)

Het jaar werd naast de coronacrisis ook getekend door personeelstekort. Sint-Gillis kent al enige tijd een probleem van absentéisme en personeelstekort maar tijdens de crisis was dit nog moeilijker.

Vanaf maart was er een terugkerend personeelstekort. De preventieve maatregelen om te voorkomen dat het virus zich zou verspreiden zorgden ook mee voor afwezigheid (quarantaine, ziekte, etc.). Dans les sections ils sont régulièrement entre 4 et 5 (parfois 3) agents là où ils sont censés être 7 ou 8.

Les grèves des mois de septembre et d'octobre 2020 ont augmenté le manque d'effectif au sein du personnel.

Op het directieoverleg van december werd ons gemeld dat er vanaf november enkele contractuelen waren aangeworven alsook enkele stagiairs. Ze zaten toen op een personeelskader van ong. 375. Wel kent de gevangenis van Sint-Gillis een grote mutatedruk (velen willen veranderen van gevangenis).

De commissie werd door personeel aangesproken in de eerste maanden van de coronacrisis dat zij onvoldoende beschermingsmiddelen hadden. We kregen ook een anoniem rapportbriefje, vermoedelijk van een personeelslid, waarin werd aangeklaagd dat ze niet voldoende middelen kregen voor het uniform.

De commissie zag verschillende malen personeel roken op de vleugels en niet de daarvoor voorzien ruimtes.

c. Personnel psycho-social (SPS)

In het telefonisch directieoverleg van 10 april hoorde de commissie dat vele leden van de SPS/PSD telewerk deden, maar er wel een permanentie werd uitgewerkt om de gedetineerden op te volgen. Hierdoor was er altijd iemand in de gevangenis. De medewerkers gaan de gedetineerden spreken op de vleugels (te weinig agenten om ze te verplaatsen). Dit op enkele leden van de dienst die weigeren op de vleugel te werken.

Meerdere klachten over erg trage reactietijd van de medewerkers van de SPS/PSD in het opvolgen van hulpvragen van gedetineerden en het beantwoorden van briefjes met verzoek tot afspraak. Meerdere gedetineerden ontvingen dit jaar als antwoord 'wat is het verzoek' omdat de SPS/PSD een duidelijker zicht wil krijgen op de reden voor het verzoek tot afspraak. Bij enkele gedetineerden waar de commissie vertelde dat ze specifiek moesten zijn op de rapportbriefjes, kreeg de commissie als reactie dat gedetineerden zich niet comfortabel voelen bij het feit dat ze de redenen op het rapport moeten vermelden aangezien deze opgehaald worden door de cipiers en deze laatsten niet op de hoogte moeten zijn van de redenen van de afspraak.

d. Greffe – comptabilité

Er komen op regelmatige basis vragen binnen over gedetineerden hun rekening, hun transfers, hun dossier, ect. In de meeste gevallen werd de vraag goed ontvangen door deze diensten en waren ze dit al aan het opvolgen. De gepercipieerde doorlooptijd versus de werkprocedures zorgen voor frustratie bij gedetineerden.

De commissie wordt zowel door de griffie als door de boekhouding snel geholpen bij vragen.

M. Les garanties

Accès à un avocat / aide juridique (infos, accès rapide, confidentiel, choix, aide juridique, etc.)

Certains détenus ne parlent ni le français, ni le néerlandais, ce qui rend l'accès aux informations très compliqué. La commission doit parfois remplir avec le détenu le formulaire d'accès à l'aide juridique. De commissie ontvangt ook meldingen van gedetineerden die hun advocaat niet kunnen bereiken, niet tevreden zijn over hun advocaat, etc.

In het begin van de coronacrisis was de toegang tot een advocaat erg beperkt. Dit werd opgevangen via telefoon. In augustus ontving de commissie meldingen over een lange doorlooptijd van de post wat maakte dat de rechten van verdediging geschonden worden. Brieven van advocaten werden te laat bezorgd, maar ook de uitgaande post liep vertraging op waardoor advocaten niet tijdig het antwoord van hun cliënt ontvingen.

Droit à l'information (procédure judiciaire, recours, ROI, etc.)

Le ROI date de 2014 et n'a plus été adapté depuis. Nous constatons que peu de détenu connaissent le ROI, soit par manque d'explications de la part de la direction, soit pour des raisons de méconnaissance de la langue.

De commissie vroeg de directie om in de strafcellen de regels uit te hangen aangezien de commissie merkten dat gedetineerden niet wisten wat wel en niet mocht in de strafcel. De directie gaf uitvoering aan deze vraag.

De commissie ontving ook enkele malen de vraag om in contact te komen met politie om een klacht in te dienen. Deze gedetineerden waren niet op de hoogte van de mogelijkheden om dit te doen.

Procédure de plaintes (infos, accès, droits de la défense, recours, etc.)

Nous avons constaté dans la quasi-totalité des ailes un manque de visibilité du recours plaintes et une absence de formulaires de plaintes. Nous avons demandé aux chefs quartiers s'ils avaient ces formulaires et ils étaient souvent incapables de nous en procurer un.

Uit gesprekken met enkele penitentiare beambten blijkt dat niet iedereen correct geïnformeerd is over de Klachtencommissie. Nochtans zijn zij een belangrijke schakel in het informeren van de gedetineerden.

Registres¹ : [énumérer les registres consultés et signaler pointer les éléments problématiques dans la tenue de ceux-ci]

Enmaal de maandcommissarissen zich voorstellen, krijgen ze toegang tot de registers. Indien nodig helpt de directie hierbij.

Billets de rapports / communication interne

Op regelmatige basis ontvangen wij de melding dat de rapportbriefjes voor de commissie, directie, PSD, medische diensten niet terechtkomen. Idealiter zou er een goed opvolgingssysteem moeten zijn voor de rapportbriefjes; Op die manier vermijd je dat één gedetineerde meerdere briefjes indient voor éénzelfde vraag/dienst omdat die geen antwoord ontvangt. Gedetineerden gaven ook aan het bewakingspersoneel niet te vertrouwen met hun rapportbriefjes.

Droit de vote

N. Travail de la commission de surveillance

Contacts des détenus avec la CDS

Mars 2020 #corona arrêt total des visites en prison à partir du 12 mars. Arrêt des suivis. Des affiches sont collées sur nos boîtes-aux-lettres pour prévenir de notre absence.

De affiches zijn hier en daar wel over de brievenbussen geplakt waardoor de gedetineerden tijdens onze afwezigheid niets konden posten.

Contacts du commissaire avec d'autres services ou intervenants

De maandcommissarissen proberen tijdens hun rondes ook contacten te hebben met personeelsleden (bewaking), personen van de externe diensten, medische dienst, etc.

De commissie had samen met CTRG en de directie van St-Gillis een gesprek met de burgemeester van Sint-Gillis. Deze was bezorgd over de hoge populatie en bijhorende problematieken.

Volgens enkele meldingen van gedetineerden zouden de externe organisaties moeilijk te bereiken zijn. Elke vleugel heeft een lijst met de contactgegevens van externe organisaties ophangen.

In het overleg met de directie van oktober werd aan de commissie gemeld dat de diensten van de gemeenschappen hebben een consultatieruimte op de vleugel en kunnen hun activiteiten op die manier verder zetten. Ze hebben zich ondertussen ook ingeroosterd in de planning en dit loopt vlot. De directie ziet hier ook voordelen in voor hen. Zo komen er ook andere diensten op de vleugel voor sociale controle.

O. Varia

Op 21 juli was er een bommelding. De gevangenis werd afgesloten tussen 10u30 en 13u.

IV. Les avis et informations au CCSP

Zie conclusies algemeen.

IV. Conclusion(s)

1) Algemene staat gebouw

Depuis de très nombreuses années, l'état de délabrement de la prison de Saint-Gilles est pointé du doigt.

Malgré des modifications nécessaires (installation de cloisons dans les cellules, installation du téléphone), l'état de salubrité du bâtiment mais aussi des cellules doit être évoqué.

La Commission estime que les détenus doivent pouvoir vivre dans des cellules adaptées à leurs besoins élémentaires et munies de biens matériels minimum pour assurer l'exercice de leur droit fondamentaux (chaises, tables, frigo, armoire, lampes etc.)

La commission rappelle encore une fois que les détenus sont enfermés 22h sur 24h dans leur cellule.

2) Coronacrisis

La crise du Coronavirus a permis de montrer les failles du système carcéral : absentéisme, manque d'effectif, manque de dialogue entre les détenus, les agents pénitentiaires et la direction.

Plus encore, les détenus ont vu leur droit à la vie privée et familial restreint en raison de la crise du COVID. La suppression des VHS nous semble être une atteinte disproportionnée surtout lorsqu'on sait que les détenus n'ont plus pu avoir de contacts physiques avec les membres de leur famille et/ou membre de leur entourage depuis un an.

3) Strafcellen

Tijdens 2020 had de commissie extra aandacht voor de strafcellen. Terugkerende problemen zoals hygiëne werden gemeld. De commissie stelde vast dat heel wat mensen van de annexe werden opgesloten in de strafcellen (redenen waren hiervoor vnl: zelfbescherming bij automutilatie). Maar de commissie vroeg ook om extra literatuur (voorzag deze zelf), vroeg om het reglement uit te hangen, etc.

4) Annexe

De annexe kent specifieke problemen die aandacht vragen van de commissie. Daarnaast werd dit jaar ook meermaals door het personeel bezorgdheden geduid over het huidige regime op de annexe alsook de infrastructurele beperkingen, alsook de toekomstplannen inzake sociaal verweer.

De commissie zal in 2021 de annexe als actiepunt behouden om verschillende redenen:

- De specifieke problematieken en personen die niet altijd zelf de weg naar de commissie vinden
- De oprichting van de dienst sociaal verweer
- Activiteiten en regime op de annexe